

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

végzése

Az ügy száma: Gfv.VI.30.231/2021/5.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Kemenes Ügyvédi Iroda dr. Kemenes Csaba ügyvéd

Az alperesek: I. rendű

II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Incze András Péter ügyvéd

A per tárgya: biztatási kár megtérítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.037/2021/8. számú ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 17.P.21.057/2020/16. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályon kívül helyezi, a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint, az I. rendű alperesnek 4.770.000 (négymillió-hétszázhetvenezer) forint költsége merült fel.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek 2013. évtől kezdődően tárgyalásokat folytattak egy elektromos gépjárműveken alapuló autómegosztással (carsharing) foglalkozó projekt kidolgozása, és annak megvalósíthatósága esetén egy létrehozandó gazdasági társaság keretében való működtetése céljából, alapvetően a felperes ötletére és tervére alapozva. Ez a társaság a perben nem álló G C E Kft. (a továbbiakban: Kft.) lett, amelyet 2014. március 21. napján végül egyszemélyes kft.-ként a II. rendű alperes alapított és amelyet 2014. március 25. napján jegyezték be a cégjegyzékbe. A Kft.-nek 2015. október 20-át követően több tagja is lett.

[2] A Kft. megalapítását követően a peres felek, valamint a projektbe a felperes részéről bevont M B tárgyalásokat folytattak többek között arról, hogy a felperes tulajdonában álló valamelyik gazdasági társaság üzletrészt szerez a Kft.-ben, azonban üzletrész adásvételi szerződés aláírására közöttük nem került sor.

A kereseti kérelmek és az alperesek védekezése

[3] A felperes megbízási szerződés létrejöttének megállapítására és megbízási díj megfizetésére irányuló elsődleges, illetve az üzletrész adásvételi szerződés létrejöttének megállapítására irányuló másodlagos keresete elutasítása esetére vagylagosan előterjesztett, harmadlagos kereseti kérelmében az alpereseket egyetemlegesen 450.000.000 forint és késedelmi kamatai, míg ennek alaptalansága esetén 296.000.0000 forint megfizetésére kérte kötelezni a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 6. §-a alapján, biztatási kár megtérítése címén.

[4] Harmadlagos keresete körében arra hivatkozott, hogy amennyiben a bíróság nem állapítja meg a felek között a szerződés létrejöttét, úgy az utaló magatartással okozott kár megtérítésére lehetőség van. E körben állította, hogy az I. és a II. rendű alperes végig azzal biztatta, hogy az üzletrész adásvételi szerződés írásba foglalására sor fog kerülni, cserébe a felperes aktívan részt vesz a közös projekt megvalósításában, annak meghatározó szereplője,

és végső soron az alapítandó cég ügyvezetője és egyik tulajdonosa lesz. A biztatásra tekintettel, amely szerint üzletrészt szerez a Kft.-ben, a felperes nagy mennyiségű munkát végzett, a megállapodás rá eső részét teljesítette. A folyamatos közös munkára tekintettel joggal gondolhatta, hogy írásbeli formát fog ölteni együttműködésük és megállapodásuk. A felperes jóhiszemősége fennáll, hiszen nem tudta, és nem is kellett tudnia 2015 októberéig, hogy szóbeli megállapodás ellenére az üzletrész adásvételi szerződést az I. rendű alperes végül mégsem írja alá, az nem fog teljeseedsbe menni. Előadta, felperes számos alkalommal kérte az I. rendű alperest a kérdés rendezésére, aki arra készen mutatkozott, a konkrét szerződéskötési tárgyalások, az elkészült szerződéstervezetek alapos okot szolgáltatottak a felperesi magatartás tanúsítására, azonban az aláírásra ennek ellenére nem került sor. Az I. rendű alperes ésszerű indok nélkül, önkényesen tagadta meg a szerződés aláírását. Azt a felperes J M Kft. ügyvezetői tisztségéről való lemondásától tette függővé, ami azonban sosem volt a szerződéskötés feltétele, emellett egy ilyen utasítás jóval túl is lépte a megbízás kereteit, joggal való visszaélésnek minősült és jóerkölcsbe ütközött. Mivel az I. rendű alperes nem köthette volna ehhez a feltételhez az üzletrész adásvételi szerződés aláírását, a felperesnek nem róható fel annak nemteljesítése. Az üzletrész átruházási szerződés megkötése kizárólag az I. rendű alperes döntésén múlt. A felperes a munkájáért így semmiféle díjazást nem kapott, károsodása azáltal következett be, hogy évekig ingyen végezte a tevékenységét, ezért „fennáll az okozati összefüggés a károsodást előidéző személy magatartása és a kár bekövetkezése között”.

[5] Felperes előadta, az alperesek utaló magatartásának következtében az őt illető üzletrész forgalmi értékével egyező, 450.000.000 forint kár érte, mivel ilyen értékű üzletrész tulajdonosa lett volna, ettől esett el. Amennyiben nincs lehetőség a Kft. 25 %-os üzletrésze forgalmi értékének – a munkájáért kikötött juttatás ellenértékének – megítélésére, úgy másodlagosan az ingyenes munkavégzése miatti tényleges káraként 296.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket arra hivatkozással, hogy ezen bevételre ilyen minőségű és mennyiségű munkával szert tehetett volna a piacon. A perbeli időszakban, három év alatt (2012. október – 2015. október között) ez volt a legfőbb elfoglaltsága, amit legalább heti 40 órában, de gyakran ezt jelentősen meghaladó mértékben végzett, így legalább 7400 órát dolgozott a perbeli projekt érdekében. Állította, hogy végzettségére, illetve szakértelmére figyelemmel 40.000 forintos órabér tükrözi egy hasonló innovatív, újszerű és proaktív munkavégzés ellenértékét, figyelemmel arra is, hogy a közösségi autózási hálózat megszervezésére nem sok ember lenne képes. Amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy az általa elvégzett munka értéke pontosan nem számítható ki, úgy általános kártérítésként kérte ezen összeg megítélését az rPtk. 359. § (1) bekezdése alapján.

[6] Az alperesek a felperes valamennyi kereseti kérelmének elutasítását kérték. Vitatták a harmadlagos kereset jogalapját és a kár összegét is.

[7] A harmadlagos kereset vonatkozásában állították, hogy soha nem hitegették a felperest. Azt nem vitatták, miszerint volt egy előzetes megállapodás arról, hogyha a szerződés részleteiben meg tudnak állapodni, akkor milyen mértékű üzletrészt jogosult vásárolni a felperes (15%-ot), azonban végül nem jött létre megállapodás az üzletrész adásvételi szerződés lényeges tartalmában. Konszenzus hiányában nincs olyan szerződés, amelynek az aláírását az alperesek megtagadhatták volna. Hangsúlyozták, a II. rendű alperes alappal zárkózott el a felperes által tulajdonolt céggel megkötendő üzletrész adásvételi szerződéstől, egyrészt mivel a felperes saját állítása szerint is az üzletrészt nem kizárólag a Kft. érdekében végzett tevékenységéért kapta volna, hanem részben a klaszterben végzett,

részben a J M Kft.-ben ügyvezetőként végzett tevékenységéért is, másrészt mint a Kft. által a J M Kft.-be delegált ügyvezető, a Kft. utasítása ellenére nem mondott le a J M Kft. ügyvezetéséről, ami a felperesnek felróható magatartás. Az alperesek részéről nincs jogellenes magatartás, mivel olyan bizalomvesztés alakult ki, amely nem tette lehetővé, hogy a felek tovább tárgyaljanak az üzletrész adásvételi szerződésről.

[8] Az összecszerűség tekintetében többek között arra is hivatkoztak, elképzelhetetlen, hogy a felperes az általa állított óraszámot fordította volna a perbeli projekt beindítására. Ezt tételesen semmi nem bizonyítja, és kizárt, hogy a felperes egyéb cégei és a klaszter vezetése mellett ennyit dolgozott volna a Kft. érdekében. A felperes saját elmondása szerint is dolgozott a klaszternek is, a J M Kft. részére végzett tevékenységet pedig figyelmen kívül kell hagyni, mivel ha van igénye az ott végzett ügyvezetői tevékenysége kapcsán, azt ezen Kft.-vel szemben kell érvényesítenie. Ezen kívül számos általa felsorolt anyagot nem is a felperes készítette el, hanem M B, amit a tanú előadása is alátámaszt. A 40.000 forintos órabért irreálisnak, minden piaci alapot nélkülözőnek tartották.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.757/2019/7. számú hatályon kívül helyező végzésével elrendelt megismételt eljárás eredményeként meghozott ítéletével a keresetet elutasította.

[10] A harmadlagos kereset tekintetében rámutatott az rPtk. 6. §-a és 339. §-a közötti alapvető különbségre. Hangsúlyozta az rPtk. 6. §-a alapján annak a kárnak a megtérítése követelhető, amit az alperesek szándékos magatartása miatt a felperes (károsult) magának okozott (Pécsi Ítéltábla Gf.IV.40.007/2015/4., BDT 2005. 1196). Nem követelhető tehát biztatási kárként, amit a felperes a létre nem jött szerződések alapján szerzett volna, így a biztatási kár címén az üzletrész ellenértéke mint kár megfizetésére a felperes alappal nem tarthat igényt.

[11] Az elsőfokú bíróság a felperes elvégzett munka ellenértékére alapított igényét az rPtk. 355. § (4) bekezdésére is figyelemmel bírálta el. Nem tartotta megféleltethetőnek az rPtk. 355. § (4) bekezdése szerinti kárfogalom egyik elemének sem a felperes által kárként megjelölt, a projekt keretében elvégzett munkájával elviekben piaci körülmények között elérhető jövedelmet, így a kár felmerültét nem látta megállapíthatónak.

[12] Az elsőfokú bíróság egyébként is úgy ítélte meg, hogy az okozati összefüggés is hiányzik, mert nem az alperesek szándékos magatartása ösztönözte a felperest cselekvésre, azaz nem az alperesek szándéka indította be felperes magatartását, mivel a felperes keresett a projekthez befektetést még 2013 decemberében.

[13] Az elsőfokú bíróság jogalap hiányában a felperes által az összecszerűség körében indítványozott igazságügyi szakértő kirendelésére tett indítványt mint szükségtelent mellőzte.

Kifejtette emellett, nem szakkérdés, hanem ténykérdés, hogy a felperes pontosan mennyi munkát végzett.

[14] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 100.000.000 (százmillió) forintot. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[15] Rögzítette, a fellebbezési kérelemhez kötötten kizárólag a harmadlagos kereseti kérelem megalapozottságát vizsgálta, és e tekintetben bírálta felül az elsőfokú ítéletet.

[16] Az ítélet tábla megítélése szerint a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok alapján a harmadlagos kereset érdemben elbírálható volt, a további bizonyítástól az idő múlására is figyelemmel érdemi eredmény nem volt várható, az indítványozott körben szakértői bizonyítás lefolytatása szükségtelen volt. A felperes megjelölte az általa végzett tevékenységeket és a peres eljárás során csatolta állításának bizonyítékait. A megismételt eljárásban csatolt e-maileket megelőzően már bizonyítékait előterjesztette a levelezéseire is vonatkozóan.

[17] A jogerős ítélet indokolása szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével tényként állapítható meg, hogy alapvetően a felperes volt az, aki a projekt megvalósítása érdekében kidolgozta a koncepciót, az üzleti tervet, a megvalósítás érdekében eljáró tárgyalásokat folytatott. A felperes a tanúvallomások által alátámasztotta(V T tanúvallomása) a megalakult cég nevében, képviselőként is eljáró a cég tényleges tevékenységének megkezdése érdekében. A projekt része volt a klaszter létrehozatala és működése, amelyben szintén a felperes járt el, végzett tevékenységet, a projekt megvalósítása érdekében. A felperes és az I. rendű alperes a projekt létrejötte céljából közösen, üzlettársakként jártak el, együttműködtek.

[18] A bizonyítékok szerint a felperes a projekt megvalósulása érdekében kifejtett tevékenységét a megalakítandó cégben szerzendő üzletrészt tett ígéret reményében fejtette ki. Az is megállapítható volt, hogy folytak megbeszélések arról, ki, milyen mértékben részesülne a megalapítandó társaságban, azonban végül egyszemélyes kft. jött létre, ami csak a felperessel történt kapcsolat megszakadását követően vált többszemélyessé.

[19] Az ítélet tábla megítélése szerint nem volt kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a felperessel a kapcsolat megszakadását ténylegesen mi eredményezte, az különösen nem, hogy ez a felperes felróható magatartására lett volna visszavezethető. Az alperesek bizalomvesztésre, hivatkoztak, de ennek mibenlétét ténylegesen nem adták elő. Az azonban tény, hogy a kapcsolat megszakadásáig és azt követően sem állapodtak meg a felperes tevékenységének ellentételezéséről, bár arról korábban szó volt közöttük. Mindezekből következően az ítélet tábla megítélése szerint az általános üzleti tárgyalásokat meghaladó körben, harmadik személyek számára is érzékelhetően a cég megalakítását követően is a cég tevékenységében megnyilvánuló projekt érdemi, és működő megvalósítása érdekében végzett tevékenységet a felperes, és járt el a cég képviselőként. Ehhez képest a kapcsolat megszakadása, a felperes tevékenysége ellentételezésének, az üzletrész reményének megghiúsulása alapot ad a biztatási kár törvényi feltételei meglétének megállapítására.

[20] Az ítéletábra kifejtette, hogy a bírúi gyakorlat szerint az üzleti életben a felek szabadon bocsátkozhatnak üzleti, szerződési tárgyalásokba és saját gazdasági tevékenységük, üzleti terveik, elképzeléseik megvalósulásának kockázatát maguk viselik. Önmagában az üzlet, illetve a szerződéskötés elmaradása nem alapozza meg a biztatási kárigényt. A biztatási kárhoz többlettényállás, a másik fél szándékos magatartása is kell, ami cselekvésre indította a károsultat, és amelynek következtében megalapozottan számolhatott a szerződés létrejöttével, amellyel az addig végzett munkája is mintegy ellentételezésre kerül. Hivatkozott a Szegedi Ítéletábra EBD2013. P.12. számon közzétett határozatra, amely szerint a szándékosság megállapítható akkor, ha valaki a jóhiszeműség és tisztesség követelményével ellentétben szakítja meg a szerződéskötési tárgyalásokat. Az ilyen fél a másik, jóhiszemű fél ebből eredő kárának részben vagy egészben történő megtérítésére köteles. A jelen esetben több éves üzleti tárgyalásokról volt szó. A projekt megvalósítása érdekében megalakult cég nevében, érdekében is még mintegy egy évig tevékenyen eljárta a felperes, ezzel lehetővé téve a projekt működőképességét. Ezáltal a felperes tevékenyen hozzájárult ahhoz, hogy a vállalkozás el tudjon indulni. Ez nem értékelhető másként, minthogy szándékos volt a felperes megfelelő cselekvésre indítása. Ez a szándékos magatartás az I. rendű alperes oldalán volt megállapítható. A felperesnek ezzel okozati összefüggésben kára merült fel. A felperes oldalán a jóhiszemű eljárás nem volt kétséges és a felperesi önhiba nem volt igazolt.

[21] Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az üzletész ellenértéke és a munka felperesi számítás szerinti ellenértéke nem állapítható meg kárként. A vállalkozás beindításához a feleknek olyan tevékenységet is kellett végezniük, amely az üzleti kockázat körébe tartozik, és amely ezért ellentételezésre nem kerülhet. A fentebb kifejtettek szerinti többlettényállás alapíthatta meg az azzal okozati összefüggésben felmerült kár megtérítése iránti igényt.

[22] A felperes a teljes tevékenysége munkadíjára alappal nem tarthat igényt, hiszen megbízás, szerződéses megállapodás e tekintetben sem volt. Ezért nem valamennyi munkatevékenységének az ellenértéke vehető figyelembe, csak az üzleti kockázaton túlmutató tevékenysége értékelhető. A csatolt e-mailek, ahogy az ún. jogi állásfoglalásban írtak sem alkalmasak a többlettevékenység megállapítására, a felperes tényelőadásának és kárának bizonyítására.

[23] A felperes üzleti kockázaton túlmutató tevékenységet végzett a vállalkozás megvalósulása, majd – a cég megalapítását követően – a cég tényleges tevékenységének a piacon való megjelenése érdekében. E tevékenység vagyoni értékkel bír, amely kárként jelenik meg a felperes oldalán. A kár azonban egyértelműen nem számszerűsíthető, pontosan nem kiszámítható. Ezért az rPtk. 359. § (1) bekezdés szerinti általános kártérítés megállapításának a feltételét látta fennállónak a másodfokú bíróság.

[24] Az általános kártérítés összegét mérlegeléssel 100.000.000 forintban határozta meg. Ennek során figyelembe vette, hogy a felperes ötlete került kidolgozásra, a projekt megvalósítása több éves tevékeny közreműködést igényelt a felperestől, továbbá az azt működtető cég jelenleg is sikeresen folytatja az elektromos carsharing tevékenységet.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[25] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalmilag – az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[26] Állította, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 4. § (1) bekezdésébe, 6. §-ába, illetve 359. § (1) bekezdésébe, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (5) bekezdésébe, 141. § (2) és (6) bekezdésébe, 163. § (2) bekezdésébe, 206. § (1) bekezdésébe, 221. § (1) bekezdésébe, illetve 253. § (3) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő.

[27] Az rPtk. 4. § (1) bekezdésének megsértése körében arra hivatkozott, a felperes azon magatartásával, hogy ígérete ellenére nem mondott le a J M Kft. ügyvezetői tisztségéről, nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt, az együttműködési kötelezettségének megsértésével bizalomvesztést okozott az I. rendű alperesben. Nem volt elvárható az I. rendű alperestől, hogy egy olyan emberrel működjön együtt hosszú távon egy cég keretében, akinek megdőlt a szavahihetősége.

[28] Az rPtk. 6. §-ának megsértése körében a Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntésére (EBH2003. 936) hivatkozott, amelyre alapozva állította, hogy a felperes saját kockázatára tevékenykedett, akárcsak a hivatkozott eseti döntés felperese. A Kft. alapításkori 750.000 Ft névértékű üzletrészenek megszerzésében reménykedett, ezért ha alapos lenne is a kereset, akkor is ez az összeg lenne az alapja az általa követelhető kártérítésnek.

[29] Az rPp. 206. § (1) bekezdésének megsértése körében állította, a jogerős ítélet iratellenesen, a felek nyilatkozatait és a tanúvallomásokat figyelmen kívül hagyva állapította meg, hogy az alperesek a bizalomvesztésük mibenlétét ténylegesen nem adták elő. Ezzel szemben az elsőfokú ítéletben, továbbá az alperesek által benyújtott számos iratban (például a fellebbezési ellenkérelemben is) rögzítésre került, hogy az I. rendű alperes elvárása az volt, hogy a felperes (akit a Kft. delegált a K M Kft.-be) mondjon le a J M Kft. ügyvezetéséről, amely elvárásnak a felperes nem tett eleget. Az ítéletábra okszerűtlen, logikátlan és iratellenes következtetésre jutott akkor, amikor az I. rendű alperest tette felelőssé a szerződéskötés elmaradásáért, illetve arra a következtetésre jutott, hogy a felperesi önhiba nem volt igazolt.

Hivatkozott az I. rendű alperes arra is, hogy a felperes a saját előadása szerint sem a tulajdonosának érdekei szerint járt el J M Kft.-nél betöltött ügyvezetői tevékenysége során, mert a felperes maga állította, hogy „egy 7,5 milliárdos projekt kidolgozásában vett részt a klaszterben az I. rendű alperes iránymutatása szerint”, a projektet azonban végül a Kft. „megfúrta”. Az I. rendű alperes ezért megalapozottan kérte a felperest, hogy váljon meg a J M Kft.-ben betöltött ügyvezetői tisztségétől. Bár a felperes ezt megígérte, ennek nem tett eleget. Mindezek igazolják a felperesi önhibát.

[31] Az rPp. 141. § (2) és (6) bekezdésének megsértése körében arra hivatkozott, hogy a megismételt eljárásban 2020. február 3-án 8 napos határidővel szólította fel a törvényszék a felperest bizonyítási indítványai megtételére, mellőzés terhe mellett. Ehhez képest a felperes

2020 augusztusában adott be a törvényszékhez nagy mennyiségű emailt, táblázatokat és egy jogi állásfoglalásnak nevezett iratot.

[32] Az rPp. 253. § (3) bekezdésének és az rPtk. 359. § (1) bekezdésének megsértése kapcsán előadta, az ítéletábra úgy ítélte meg általános kártérítést, hogy megsértette a PK 49. számú állásfoglalásban foglaltakat. E körben hivatkozott – egyebek mellett – a Legfelsőbb Bíróság Pfv.V.20.269/2007. számú, illetve Pfv.V.21.339/2007. számú határozatában kifejtettekre. Utalt továbbá a Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.818/2010. számú határozatára, amely szerint „elmaradt haszon általános kártérítés formájában akkor ítélt meg, ha a jövőben biztosan jelentkező elmaradt vagyoni előny pontos megállapítására nincs megfelelő adat”. Jelen esetben ugyanakkor semmilyen bizonyítást nem folytattak le arra nézve, hogy biztosan jelentkező elmaradt vagyoni előnyról szó lehet-e egyáltalán. A vállalkozás ugyanis nem sikeres, nem hoz vagyoni előnyt, csak veszteséget termel évek óta.

[33] Az rPp. 221. §-ának megsértése körében előadta továbbá, a jogerős ítéletből nem tűnik ki, hogy mi volt a felperes „üzleti kockázaton túlmutató tevékenysége”, ami megalapozza a felperes általános kártérítési igényét.

[34] A fentieken túl a jogerős ítélet minden alapot nélkülözve állapította meg, hogy a Kft. „sikeresen folytat” elektromos carsharing tevékenységet, mivel erre nézve sem vett fel bizonyítást. Felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat. Az önhiba tekintetében nem iratellenes a jogerős ítélet, az alperesek hivatkozásai a felperesi önhiba hiánya körében konkrétumok és jogi indoklás nélküliek, csupán az általánosság szintjét megütő érvelések voltak.

[35] Felperes álláspontja szerint nem sértett sem anyagi jogi, sem eljárási szabályt az ítéletábra az általános kártérítés szabályainak alkalmazásával. Az I. rendű alperes által is hivatkozott PK 49. számú állásfoglalás, illetve bírói gyakorlat alapján egyértelműen megállapítható, hogy ha nyilvánvalóvá válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki, illetve, ha a teljeskörű bizonyítási eljárás lefolytatásától sem várható eredmény, valamint, ha nincs remény arra, hogy a bizonyítási eljárás eredményeképpen a kár pontos összege megállapítható lesz, akkor a bíróság alkalmazhatja az általános kártérítés szabályait. A bíróságnak csak a célszerű, eredményre vezető bizonyítást kell lefolytatnia, amire az adott esetben már nem volt lehetőség. Elmaradt haszon megítélhető általános kártérítés formájában, ha az elmaradt vagyoni előny pontos megállapítására nincs megfelelő adat (Pfv.21.818/2010/6.).

[36] Felperes előadta, a jogerős ítélet a [4],[14], [17] és [18] pontjaiban tartalmazza, hogy mit tekintett az ítéletábra a felperes rendes üzleti kockázat körét meghaladó tevékenységének. Az ítéletábra felperes álláspontja szerint az összegszerűség mértékének körében is előadta indoklását, így az I. rendű alperes e körben tett hivatkozásai is megalapozatlanok. Súlytalan azon érvelése is, hogy pusztán azért, mert a Kft. sikeres működésére nem folytattak le bizonyítást az ítéletábra mérlegelése ne lett volna megfelelő. Az ítéletábra ugyanis nemcsak erre, hanem arra is alapozta a kártérítési összeg mérlegeléssel történő megállapítását, hogy felperes ötleteit valósították meg, illetve, hogy felperes éveken keresztül – az üzleti kockázaton túlmutatóan – aktív tevékenységet fejtett ki, amelynek köszönhetően egyáltalán a Kft. tényleges működése beindulhatott.

A Kúria döntése és jogi indokai

[37] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott (az I. rendű alperest biztatási kár megtérítésére kötelező) rendelkezését az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértőnek találta.

[38] Az I. rendű alperes arra alaptalanul hivatkozott, hogy iratellenes és ezért sérti az rPp. 206. §-át a jogerős ítélet azon megállapítása, miszerint: „az alperesek bizalomvesztésre hivatkoztak, de ennek mibenlétét ténylegesen nem adták elő”. Az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében és korábban (a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott 2019. január 29-ei beadványában is) kifejtette ugyan, hogy a felperes az I. rendű alperes ez irányú kérése ellenére nem mondott le a J M Kft. ügyvezetéséről, továbbá azt is állította, hogy a felperes a J M Kft. ügyvezetőjeként nem a Kft. és tulajdonosának érdekei szerint járt el, azonban a további üzleti kapcsolatot lehetetlenné tevő bizalomvesztés okát érdemben a Kúria álláspontja szerint sem adta elő. Az I. rendű alperes állítását a felülvizsgálati kérelemben is mindössze azzal támasztotta alá, hogy a felperes a személyes meghallgatásán maga adta elő, miszerint egy, a felperes által támogatott projektet a Kft. „megfűrt”, amiből szerinte nyilvánvaló, hogy a felperes nem a Kft. és tulajdonosának érdekei szerint járt el, ezért megalapozottan szólította fel a felperest lemondásra.

[39] A Kúria megítélése szerint a fent leírtak önmagában nem alkalmasak a bizonyítékok felülvizsgálati eljárásban való felülrértékelésével eltérő következtetés levonására. Így annak megállapítására, hogy a felperes a Kft. és tulajdonosának érdekeivel ellentétesen járt el a J M Kft. ügyvezetése során. Ehhez az I. rendű alperesnek további tényeket kellett volna előadnia és igazolnia. Az ügyvezetői tisztségből való visszahívás lehetősége és tényleges megtörténte mellett az, hogy a felperes két héttel korábban önként nem mondott le a tisztségéről, önmagában szintén nem szolgáltat elégséges indokot az éveken át tartó együttműködés felszámolására. Ezért a jogerős ítélet a felülvizsgálati eljárásban felül nem mérlegelhető módon állapította meg, hogy az alperesek ténylegesen nem adták elő a bizalomvesztés okát.

[40] A fent kifejtettekre tekintettel arra is alaptalanul hivatkozott az I. rendű alperes, hogy egyértelműen igazolt a felperesi önhiba, vagyis az, hogy a felperes felróhatóan járt el. A jogerős ítélet helytállóan állapította meg, „nem volt kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a felperessel a kapcsolat megszakadását ténylegesen mi eredményezte, az különösen nem, hogy ez a felperes felróható magatartására lett volna visszavezethető”. Az I. rendű alperes által előadottak nem alkalmasak a felperesi önhiba megállapítására, ahogy annak megállapítására sem, hogy a felperes magatartása az rPtk. 4. § (1) bekezdésébe ütközött, azaz nem tett eleget a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, illetve a kölcsönös együttműködési kötelezettségnek. Ennek bizonyítása az alperesi tényállításra tekintettel az adott esetben az I. rendű alperest terhelte. Tekintettel arra, hogy a felperesi önhiba nem nyert bizonyítást, ezért szükséges volt az rPtk. 6. §-a szerinti további feltételek vizsgálata.

[41] Az ítélet tábla helyesen, a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően rögzítette ítélete [13] pontjában, hogy valamely üzletben, beruházásban való részesedés reményében végzett tevékenység az üzleti kockázat körébe eső olyan magatartás, amely önmagában az üzlet meghíúsulása miatt nem ad alapot kárigény érvényesítésére. A saját kockázatvállalással járó kárt a fél általában maga viseli. Ugyanakkor a Kúria rámutat, a felülvizsgálati kérelemben írtakkal ellentétben az I. rendű alperes által hivatkozott EBH2003. 936. számon közzétett legfelsőbb bírósági döntés és jelen ügy tényállása között – számos hasonlóság mellett – lényeges különbség is mutatkozik, miszerint ott a tervezett beruházás külső körülmények kedvezőtlen változása miatt (lakossági tiltakozás) egyáltalán nem valósulhatott meg. Ezt értékelve állapította meg a Legfelsőbb Bíróság, hogy a beruházás megvalósulására nem volt garancia, elmaradása valamennyi érintett fél közös kockázatviselési körébe tartozik. Ettől eltérően jelen ügyben a tervezett közös carsharing tevékenység nem hiúsult meg, azt az e célból alapított Kft. jelenleg is folytatja, csak a felperes részvétele nélkül.

[42] Az ítélet tábla azt is a bírói gyakorlatnak megfelelően rögzítette, hogy a szerződéskötés elmaradása miatt az rPtk. 6. §-a alapján kárigény kivételes esetben mégis érvényesíthető, ha a fél a jóhiszeműség és tisztesség követelményével ellentétesen, ésszerű indok nélkül szakítja meg a szerződési tárgyalásokat. Ez olyan többlettényállási elem, amely alapján a másik, jóhiszemű személy ebből eredő kárának részben vagy egészében történő megtérítésére köteles (EBD2013. P.12.). Ennek indoka nyilvánvalóan az, hogy nem tartozik a szokásos üzleti kockázat körébe, ha a másik fél a belé vetett bizalommal visszaél, és a károsodás emiatt, a másik fél biztatására következik be (BDT2001. 348.).

[43] A jogerős ítélet a fenti helytálló okfejtését követően a [19] pontban – jelen ítélet [23]-[24] pontjában idézetek szerint – azt fejtette ki, hogy a felperesnek nem valamennyi, hanem csak az „üzleti kockázaton túlmutató tevékenysége” értékelhető kárként a felperes oldalán. A Kúria – e körben egyetértve a felülvizsgálati kérelemben írtakkal, miszerint a jogerős ítélet indokolása e tekintetben hiányos – nem tudta megállapítani, hogy az ítélet tábla ezen érvelése során arra kívánt-e utalni, hogy az adott esetben nem a felperest ért kár egészének, hanem csak egy részének megtérítését tekintette indokoltnak, azaz e közben az rPtk. 6. § első fordulataiban biztosított mérlegelési lehetőségével élt-e. Az I. rendű alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a jogerős ítéletből nem tűnik ki, az ítélet tábla felperes - ítéletben utalásszerűen felsorolt -tevékenységei közül mely tevékenységeket minősítette az üzleti kockázaton túlmutatónak, nem különítette el az üzleti kockázat körébe tartozó és az ezen kívül eső tevékenységeket, annak ellenére, hogy ennek kiemelt jelentőséget tulajdonított.

[44] A jogerős ítélet ezáltal sérti az rPp. 221. §-át, a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, vagyis nem határozta meg egyértelműen azt a károsulti magatartást, amelyből a felperest önhibáján kívül károsodás érte. A biztatási kár megítélésének alapjául szolgáló károsulti magatartás egyértelmű meghatározása nélkül nem tisztázható az sem, hogy az rPtk. 6. § szerinti konjunktív feltételek maradéktalanul fennállnak-e, illetve, hogy a felperes mely magatartásával okozati összefüggésben keletkezett kára megtérítésére tarthat alappal igényt. Utóbbi – a később írtakon túl – önmagában megalapozatlanná, felülbírálatra alkalmatlanná teszi a mérlegeléssel meghatározott általános kártérítés összegét, hiszen a jogerős ítélet csak arra tért ki, hogy miből nem indult ki az általános kártérítés összegének meghatározásakor (sem a felperes által remélt üzletrész értékéből, sem a felperes valamennyi munkatevékenységének ellenértékéből), de azt nem határozza meg, hogy mi szolgált a mérlegelésének alapjául.

[45] Az 1/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében az rPtk. alkalmazása körében változatlanul irányadó PK 49. számú állásfoglalás szerint a kár, az elmaradt vagyoni előny mértéke a bizonyítási eljárás során általában felderíthető. Ennek érdekében minden célszerű, eredményre vezethető bizonyítást le kell folytatni. Általános kártérítés megállapítására mindaddig nem kerülhet sor, amíg nyilvánvalóvá nem válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki. Általános kártérítés akkor alkalmazható, ha a kár bekövetkezése biztos, de mértéke – akár csak részben – pontosan nem számítható ki. Ennek megállapításához az szükséges, hogy a bíróság előzetesen minden rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást lefolytasson a kár felderítése végett. A PK állásfoglalás értelmében és a kialakult bírói gyakorlat szerint is kivételesen előfordulhat azonban, hogy már előre teljesen nyilvánvaló: semmiféle bizonyítás nem vezet eredményre, és nem alkalmas a kár mértékének megállapítására (Pfv. III. 21.126/2020/5), de ez esetben ennek indokát részletezni kell.

[46] A Kúria megítélése szerint a jogerős ítélet indokolása a tekintetben sem teljeskörű, hogy az adott esetben milyen okból tekintette a felperest ért kárt eleve olyannak, aminek mértéke akár csak részben sem bizonyítható. Hiányosak továbbá, csupán az általánosság szintjén maradnak az összegszerűség mérlegelésének szempontjai is. Ugyanakkor a Kúria utal arra, hogy az rPtk. 6. §-a mérlegelési lehetőséget enged a bíróságnak a biztatási kár összegszerűsége tekintetében, hiszen az utaló magatartásért való felelősség körében a bíróság szabadon mérlegelheti, hogy a kár megtérítését részben vagy egészben rendeli-e el, vagyis nem érvényesül a teljes kártérítés elve.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelemben írt további eljárási szabálysértések [rPp. 142. § (2) és (6) bekezdés] tekintetében megállapította, hogy mivel sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem azon bizonyítékokon (e-mailek összesítésén, illetve „jogi szakvéleményen”) alapult, amelyeknek mellőzendő voltát az I. rendű alperes állította, a hivatkozott eljárási szabálysértés önmagában, valósága esetén sem adna, adhatna alapot a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, mivel az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem lehetett [rPp. 275. § (3) bekezdés]. Az e kérdésben való állásfoglalás azért sem indokolt az eljárás jelen szakaszában, mert a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését más ok – az indokolási kötelezettség megsértése – egyébként is szükségessé tette. A felperes által 2020 augusztusában benyújtott okirati bizonyítékok esetleges elkésettsége tárgyában szükség esetén a másodfokú bíróságnak az új eljárásban kell határoznia.

[48] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel érintett rendelkezését a fent kifejtett okokból az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

[49] Az új eljárásban a másodfokú bíróságnak az önhiba hiányát már nem, de az rPtk. 6. § alkalmazásának további feltételeit – különös tekintettel a károsulti magatartással okozati összefüggésben álló károsodás bekövetkeztére – vizsgálnia kell. A feltételek fennállásának megállapítása esetén szükséges az indokolás, illetve a tényállás (szükség esetén további bizonyítás lefolytatásával való) kiegészítése, egyrészt a biztatási kár megítélésének alapjául szolgáló károsulti magatartás egyértelmű meghatározása, másrészt a biztatási kár mértékének, összegszerűségének meghatározása érdekében. A Kúria hangsúlyozza, a kár meghatározása körében kizárólag a felperesi tevékenységből lehet kiindulni, a Kft. üzletrészenek értéke a megismételt eljárásban nem vehető figyelembe, tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet e körben

nem támadott megállapítása értelmében az nem képezheti a kártérítés alapját. Általános kártérítés alkalmazása esetén az ítélet indokolásában ki kell térni arra, hogy annak törvényi feltételei mennyiben valósultak meg az adott esetben, és az összegszerűség tekintetében arra, hogy mely körülményeket milyen súllyal, hogyan értékelt a bíróság.

Záró rész

[53] A Kúria a peres felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét az rPp. 275. § (5) bekezdése alapján csak megállapította, figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire, valamint az I. rendű alperes által lerótt felülvizsgálati eljárási illeték összegére, annak viseléséről az új határozatot hozó másodfokú bíróságnak kell döntenie. A kifejtett jogi képvisellel arányos mértékű, mérsékelt összegű ügyvédi munkadíj az áfát tartalmazza.

[54] Az végzés ellen a felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

[55] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2021. szeptember 21.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó baró, Dr. Farkas Attila sk. bíró

A kiadmány hitelül:

/Seres Józsefné/

tisztviselő